

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

วรรณกรรมพื้นบ้าน
สืบสานคุณค่า (๑)

ครูผู้สอน ครูชลภักดี คงกำเนิด

คำถามชวนคิด ?

คำถาม : นักเรียนคิดว่าการอ่านวรรณกรรม
ที่บ้านมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ : มีประโยชน์ เพราะทำให้เราได้ทราบ
วิถีชีวิตและสภาพสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ

คำถามชวนคิด ?

คำถาม : นักเรียนชอบอ่านวรรณกรรมพื้นบ้านหรือไม่ เพราะอะไร

คำตอบ : ชอบอ่าน เพราะวรรณกรรมพื้นบ้านให้คุณค่าและข้อคิดสอนใจผู้อ่าน

A cartoon illustration of a young boy with brown hair, wearing a yellow and blue striped shirt and dark pants, standing in a grassy field and reading a large open book. In the background, there are traditional Thai-style houses with thatched roofs, green trees, and a blue sky with white clouds and small white stars. Butterflies and small flowers are visible in the foreground.

ตัวอย่าง วรรณกรรมพื้นบ้าน

ภาคเหนือ = อ้ายก้องขี้จู้ ผาซ่อนขู้

ภาคกลาง = ไกรทอง เส้าไห้

ภาคอีสาน = ก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ จำปาสีตัน

ภาคใต้ = เกาะหนูเกาะแมว เขาทะนนาน

วรรณกรรมพื้นบ้าน สืบสานคุณค่า (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอก หลักการอธิบายคุณค่าและข้อคิดของวรรณกรรมได้

๒. เขียน อธิบายคุณค่าและข้อคิดของวรรณกรรมได้

๓. บอก แนวทางการนำคุณค่าและข้อคิดไปปรับใช้ได้

ทบทวนความรู้

หลักการอ่าน วรรณกรรม

นำความรู้และข้อคิดที่ได้
ไปปรับใช้ในชีวิตรจริง

ศึกษาเรื่องที่อ่านให้เข้าใจ
และเรียนรู้คำศัพท์

ตอบคำถามจากเรื่อง
ให้ถูกต้องชัดเจน

หลักการอ่าน
วรรณกรรม

วิเคราะห์ลักษณะของ
คำประพันธ์

วิเคราะห์คุณค่าและข้อคิด
ของเรื่องให้ถูกต้อง

วิเคราะห์แนวความคิด
หรือจุดมุ่งหมายของเรื่อง

อ่านวรรณกรรมพื้นบ้าน สืบสานคุณค่า

วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ปลาสามชื่อ

เนื้อเรื่องย่อ

ชายสามคนเป็นเพื่อนกันอาศัยอยู่ในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง ทั้งสามคนมักไปหาปลา ปู กุ้ง ในลำห้วยด้วยกัน ขณะนั้นเป็นช่วงฤดูแล้ง น้ำในลำห้วยแห้งขอดเป็นแอ่งเล็ก ๆ จึงจับปลา ปู กุ้ง ซึ่งมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ได้ง่าย

วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ปลาสามชื่อ

ชายทั้งสามได้จับปลาอยู่พักหนึ่ง ชายคนที่หนึ่งจับปลากิ่งขนาดใหญ่ได้ตัวหนึ่งก็ชูให้เพื่อนดู แล้วบอกว่า “นี่แหละเขาเรียกว่า **ปลากิ่ง**” (ปลากิ่ง เป็นปลาลักษณะคล้ายปลาช่อน สีค่อนข้างดำ ชอบอาศัยอยู่ตามลำห้วยหรือลำธารที่มีป่าทึบและก้อนหิน คำว่า กิ่ง เป็นภาษาท้องถิ่นอีสาน)

วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ปลาสามชื่อ

ชายคนที่สองพูดโต้แย้งขึ้นว่า ปลาชนิดนี้ เมื่อตัวใหญ่จะไม่เรียกว่า ปลากั้ง แต่เขาจะเรียกว่า “ปลาโก่น” ชายคนแรกไม่เชื่อยังคงเรียกปลาที่เขาจับได้ว่าปลากั้ง ชายคนที่สามจึงเข้ามาร่วมวงสนทนา และพูดแย้งว่า เพื่อนทั้งสองคนเข้าใจผิด เพราะปลาชนิดนี้เมื่อโตถึงขนาดนี้จะต้องเรียกว่า “ปลาโหล่นโท”

วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ปลาสามชื่อ

ชายทั้งสามคนเถียงกันอยู่พักหนึ่ง ไม่มีใครยอมแพ้ จึงได้ตกลงกันว่า จะให้ตาพรานซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันตัดสิน เพราะตาพรานเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องสัตว์ป่าเป็นอย่างดี ชายที่จับปลาได้เป็นคนแรกก็นำปลาไปให้ตาพรานดูแล้วเล่าเรื่องให้ฟังและขอร้องให้ตาพรานตัดสินว่า ชื่อปลานี้มีชื่อว่าอะไรกันแน่

วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ปลาสามชื่อ

โดยเขาได้มอบทองคำหนักสองสิ่งให้ตาพราน เพื่อให้ตัดสินว่าชื่อ “ปลากั้ง” ตาพรานรับปาก ชายคนที่สองก็ได้ไปบ้านของตาพราน นำทองคำหนักสองสิ่งไปด้วยและขอร้องให้ตัดสินว่าปลาตัวนั้นชื่อ “ปลาโก่น” ส่วนชายคนที่สามก็ได้ไปบ้านตาพรานเช่นเดียวกัน และขอให้ตัดสินว่าชื่อ “ปลาโหล่นโท”

วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ปลาสามชื่อ

วันต่อมา ตาพรานจึงได้นัดให้ชายทั้งสามคนมาฟังคำตัดสินที่บ้านของตนพร้อมกัน โดยอธิบายว่า ปลาตัวนี้ตอนเกิดเรียกว่า “ปลากั้ง” พอโตขึ้นมาอีกหน่อยชื่อ “ปลาโก่น” เมื่อโตเต็มที่จะมีชื่อว่า “ปลาไหล่นโ” ตาพรานได้กล่าวชื่นชมชายทั้งสามคนที่สามารถเรียกชื่อปลาได้ถูกต้อง

ตอบคำถามจากเรื่อง ?

๑. นักเรียนคิดว่าเรื่อง ปลาสามชื่อ เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านภาคใด เพราะอะไร
๒. จากการอ่านวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องนี้ชื่อของปลา มีชื่ออะไรบ้าง จงอธิบาย
๓. ชายทั้งสามได้ไปให้ผู้อาวุโสประจำหมู่บ้านตัดสิน ผู้อาวุโสคนนั้น ชื่ออะไร เพราะเหตุใดจึงได้เป็นผู้ตัดสินชื่อของปลา

ตอบคำถามจากเรื่อง ?

๔. นักเรียนคิดว่า ปมปัญหาของวรรณกรรมพื้นบ้านเรื่องนี้เป็นอะไร
เพราะเหตุใด
๕. นักเรียนคิดว่า การแก้ไขปัญหาของตาพรานเหมาะสมหรือไม่
เพราะอะไร
๖. นักเรียนได้คุณค่าหรือข้อคิดอะไรบ้าง จากการอ่านวรรณกรรม
พื้นบ้านเรื่องนี้ จงอธิบาย

ทบทวนคุณค่า ของเรื่องที่อ่าน

๑. คุณค่าด้านเนื้อหา

คือ สารประโยชน์หรือคุณค่าที่ได้จากเนื้อเรื่อง เช่น จุดมุ่งหมาย แนวคิด ความรู้ ความคิด ข้อคิด คำสอน คติเตือนใจ ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปปรับใช้ได้

๒. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

คือ ศิลปะในการประพันธ์และ ความงามทางภาษา เป็นการใช้คำให้เกิดความงามด้านต่าง ๆ เช่น การเล่นคำซ้ำ การเล่นเสียง การใช้คำโวพจน์ การใช้โวหาร

๓. คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม

คือ ลักษณะเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การเมือง ประวัติศาสตร์ และการดำเนินชีวิต

๔. คุณค่าด้านการนำไปใช้

คือ ผู้อ่านสามารถนำข้อคิดหรือแนวคิดจากวรรณคดีที่อ่านไปปรับประยุกต์ใช้ หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

คำชี้แจงการทำใบงาน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๔ การอธิบายคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้าน
โดยเขียนสรุปคุณค่าและข้อคิดจากเรื่อง “ปลาสามชื่อ” แล้วบอก
แนวทางการนำคุณค่าและข้อคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

๑) แจกใบงานที่ ๔

เรื่อง การเขียนอธิบายคุณค่าของ
วรรณกรรมพื้นบ้าน

๒) สังเกตการทำงานของนักเรียน

๓) ประเมินการเขียนอธิบายคุณค่า
ของวรรณกรรมพื้นบ้าน

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

๑) ทำใบงานที่ ๔

เรื่อง การเขียนอธิบายคุณค่าของ
วรรณกรรมพื้นบ้าน

๒) เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว
ให้ส่งที่ครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ใบงานที่ ๕

ใบงานที่ ๕ เรื่อง การอธิบายคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ภาษาไทย ภาษาถิ่น
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้าน สืบสานคุณค่า (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนอธิบายคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้าน โดยเขียนสรุปสั้น ๆ พอสังเขป

ปลาสามชื่อ

คุณค่า ด้านเนื้อหา	
คุณค่า ด้านวรรณศิลป์	
คุณค่า ด้านสังคมและ วัฒนธรรม	
คุณค่า ด้านการนำข้อคิด ไปใช้ในชีวิตรจริง	

สรุปการทำกิจกรรม และตรวจสอบความถูกต้อง

แนวคำตอบ

คุณค่า ด้านเนื้อหา

๑. ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา
๒. มีการดำเนินเรื่องอย่างง่าย ไม่สลับซับซ้อน
๓. ให้ความรู้เกี่ยวกับชื่อปลาภาษาอีสาน

คุณค่า ด้านวรรณศิลป์

๑. ใช้ถ้อยคำและภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ
๒. เล่าด้วยคำพูดที่สุภาพ ไม่หยาบคาย และไม่กล่าวเกินจริง
๓. เล่าเรื่องได้เห็นภาพว่า ตัวละครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

แนวคำตอบ

คุณค่า ด้านสังคมและ วัฒนธรรม	๑. สะท้อนสภาพวิถีชีวิตของผู้คนภาคอีสานที่ทำมาหากินด้วยการจับกุ้ง หอย ปู ปลา ในแหล่งน้ำธรรมชาติ ๒. การให้ความเคารพแก่ผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ดังที่เห็นได้จากการให้ตาพรานเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับชื่อของปลา
คุณค่า ด้านการนำข้อคิด ไปใช้ในชีวิตจริง	๑. นำความรู้และข้อคิดที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ๒. หากพบปัญหาหรือขัดแย้งกัน เราควรแก้ไขด้วยเหตุผล และควรมีคนกลางในการตัดสินใจ

คำถามสรุปบทเรียน

คำถาม : นักเรียนได้ความรู้อะไรบ้างจากการเรียนรู้เรื่อง การอธิบายคุณค่าวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

คำตอบ : ได้รับคุณค่าและข้อคิดจากวรรณกรรม และเห็นสภาพวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสาน

บทเรียนครั้งต่อไป

วรรณกรรมพื้นบ้าน สืบสานคุณค่า (๒)

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ☑ ใบความรู้ เรื่อง การเขียนแผนภาพความคิด
จากวรรณกรรมพื้นบ้าน
- ☑ ใบงาน เรื่อง การเขียนแผนภาพความคิด
จากวรรณกรรมพื้นบ้าน
- ☑ นิทานปรัมปราภาคใต้ เรื่อง พระเจ้าผิดพลาด

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

